

ΕΚ ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΩΣ

Νικόλας Ξιούτας (1901-1984)

ΤΙΜΗΘΗΚΕ πριν λίγες ημέρες στη Λεμεσό, σε εκδήλωση που οργάνωσε ο Δήμος Λεμεσού, η συμπλήρωση είκοσι πέντε χρόνων από το θάνατο του Νικόλα Ξιούτα. Ο Ν. Ξιούτας γεννήθηκε στην Κάτω Πάφο και ήταν γόνος φτωχικής οικογένειας, που μετακινήθηκε στη Λεμεσό. Απέκτησε λαμπρή φιλολογική παιδεία και κατάρτιση. Αρίστευσε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, όπου φοίτησε στην κρίσιμη περίοδο 1919-1923, έχοντας φίλους και συμφοιτητές τους Ιωάννη Συκουτρή, Ιωάννη Κακριδή και Βασίλη Τατάκη. Επιστρέφοντας στη Λεμεσό εργοδοτήθηκε στο Γυμνάσιο της πόλης, με γυμνασιάρχη μια άλλη κορυφαία προσωπικότητα της τοπικής εκπαιδευτικής ιστορίας, επίσης από την Πάφο, τον Αργυρό Δρουσιώτη. Φυσιολογικά τον διαδέχθηκε στη γυμνασιарχία, το 1940.

Σύμφωνα με τους παλιούς μαθητές του Ν. Ξιούτα, πέρα από τις διδακτικές του ικανότητες, ενδιαφερόταν όσο ελάχιστοι για τους μαθητές του, συνέπασχε με τους άπορους και αναζητούσε τρόπους για να βοηθά τους ταλαντούχους. Ως φιλόλογος ανήκε στην παλαιά σχολή των στέρεα καταρτισμένων εκπαιδευτικών, που λάτρευαν την Ελλάδα και την ελευθερία και κόσμησαν τα κυπριακά εκπαιδευτήρια, υποστήριζαν τη δημοτική αλλά γνώριζαν βαθειά την αρχαία ελληνική γλώσσα. Η φιλολογική του δεινότητα αποδεικνύεται στις εξαιρετικές μεταφράσεις Ελλήνων και Λατίνων κλασικών συγγραφέων, αλλά και στην ευχέρεια με την οποία χειριζόταν τη γλώσσα του Ομήρου.

Του Πέτρου Παπαπολυβίου*

Ο Νικόλας Ξιούτας δίδαξε ευπρέπεια και ήθος όταν βρέθηκε, τον Μάρτιο του 1943, στο σταυροδρόμι του μεγάλου ναι και του μεγάλου όχι. Ως γυμνασιάρχης Λεμεσού υποστήριξε τον υποψήφιο Δήμαρχο της Αριστεράς Πλουτή Σέρβα και για αυτό τιμωρήθηκε με την αφαίρεση της γυμνασιарχίας, με απόφαση της Σχολικής Εφορείας της πόλης. Ο Ν. Ξιούτας εκδηλώθηκε δημόσια υπέρ του ψηφοδελτίου του ΑΚΕΛ με μια μνημειώδη ομιλία του, στις 19 Μαρτίου 1943. Πρώτα σχολίασε την απαγόρευση στους εκπαιδευτικούς να έχουν πολιτικές απόψεις: «Η ανελεύθερη και δουλόπρεπη συνήθεια πρέπει να πάψει. Ίσα-ίσα στους ανθρώπους των γραμμάτων ταιριάζει, χρειάζεται και επιβάλλεται να μην κρατώνται μακριά απ' την δημόσια ζωή της πατρίδας των. Εμείς οι λειτουργοί της Μέσης Παιδείας δεν είναι λογικό ούτε δίκαιο να κρατιώμαστε αδρανείς και άψυχες οντότητες, χωρίς τη λευτεριά της σκέψης και του λόγου, πούναι τόσο χρήσιμα στην εξυπηρέτηση του Κοινού Καλού.»

Η πολιτική του επιλογή, ήταν κατ' αυτόν, χωρίς συζήτηση: «Επειδή όμως έχω κι εγώ το δικαίωμα να ψηφίσω εκείνους που μέλλουν να πάρουν στα χέρια τους τα δημοτικά μας πράγματα, αφού μια φορά μας δόθηκε η δημοκρατική αυτή λευτεριά, σαν δημότης κάθησα και σκέφτηκα πώς πρέπει να χρησιμοποιήσω την ψήφο μου για το Κοινό Καλό, δηλαδή την λευτεριά του Νησιού μας και την Ένωσή μας με την ασύγκριτη πατρίδα μας την Ελλάδα και την κατάργηση της φτώχειας, που την υπόσχονται σήμερα - σήμερα!». Ήταν Μάρτιος του 1943.

*Ο Π. Παπαπολυβίου είναι επίκουρος καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου